NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PAOLO MENGOZZI
prednesené 6. septembra 2011 [1]

1. Týmto návrhom na začatie prejudiciálneho konania kladie High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Spojené kráľovstvo) prvú otázku týkajúcu sa výkladu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II) [2] (ďalej len „nariadenie Rím II"). Táto otázka sa týka pôsobnosti *ratione temporis* tohto nariadenia.

I — Právny rámec

A — *Nariadenie Rím II*

2. Odôvodnenia č. 6, 13, 14 a 16 nariadenia Rím II znejú takto:

„(6) Riadne fungovanie vnútorného trhu vyžaduje v záujme predvídateľnosti výsledku sporov istoty, pokiaľ ide o rozhodné právo a voľný pohyb súdnych rozhodnutí, aby kolízne normy v členských štátoch určovali použitie rovnakého vnútroštátneho právneho poriadku bez ohľadu na to, súd ktorej krajiny vo veci koná.

…

(13) Jednotné pravidlá uplatňované bez ohľadu na to, ktorý právny poriadok určujú, môžu zabrániť nebezpečenstvu narušenia rovnosti sporových strán v Spoločenstve.

(14) Požiadavka právnej istoty a potreba nastolenia spravodlivosti v jednotlivých prípadoch sú základnými prvkami priestoru spravodlivosti. …

…

(16) Jednotné pravidlá by mali zvýšiť predvídateľnosť súdnych rozhodnutí a zabezpečiť primeranú rovnováhu medzi záujmami osoby, o ktorej sa tvrdí, že je

1 — Jazyk prednesu: francúzština.
2 — Ú. v. EÚ L 199, s. 40.

zodpovedná, a záujmami poškodenej osoby. …“

3. Pokiaľ ide o rozhodné právo, článok 4 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje, že „pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, spravuje sa mimozmluvný záväzok vyplývajúci z civilného deliktu právnym poriadkom krajiny, na území ktorej vznikla škoda, bez ohľadu na to, na území ktorej krajiny došlo ku skutočnosti, ktorá spôsobila škodu, a bez ohľadu na to, na území ktorej krajiny alebo krajín nastali nepriame následky takejto skutočnosti“.

4. Článok 15 nariadenia Rím II, ktorý definuje pôsobnosť takto určeného práva, znie:

„Rozhodným právom pre mimozmluvné záväzky podľa tohto nariadenia sa spravujú najmä:

a) podmienky a rozsah zodpovednosti vrátane určenia osôb, ktoré možno brať na zodpovednosť za ich konanie;

b) okolnosti vylučujúce zodpovednosť, obmedzenia zodpovednosti a rozdelenia zodpovednosti;

c) existencia, povaha a stanovenie výšky škody alebo požadovaného odškodnenia;

…“

5. Článok 28 ods. 1 spresňuje, že nariadenie Rím II „nemá vplyv na uplatňovanie medzinárodných dohovorov, ktorých zmluvnými stranami sú jeden alebo viacero členských štátov v čase prijatia tohto nariadenia a ktoré ustanovujú kolízne normy pre mimozmluvné záväzky“.

6. Článok 26 predovšetkým uvádza, že „členské štáty do 11. júla 2008 oznámia Komisii zoznam dohovorov uvedený v článku 28 ods. 1. … Komisia v *Úradnom vestníku Európskej únie* uverejní do šiestich mesiacov od doručenia… zoznam dohovorov…“.

7. Článok 30 zavádza preskúmavaciu doložku, ktorá stanovuje predloženie správy o uplatňovaní nariadenia Rím II Komisii „najneskôr 20. augusta 2011“.

8. Články 31 a 32 nariadenia Rím II sú formulované takto:

„*Článok 31*

— Časové uplatnenie

Toto nariadenie sa uplatní na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ku ktorým došlo po nadobudnutí jeho účinnosti.

Článok 32

— Dátum uplatnenia

Toto nariadenie sa uplatňuje od 11. januára 2009 okrem článku 29, ktorý sa uplatňuje od 11. júla 2008.“

B — *Vnútroštátna právna úprava*

9. Kolízne normy Spojeného kráľovstva týkajúce sa civilných deliktov, ktoré boli platné pred uplatňovaním nariadenia Rím II, sú obsiahnuté v časti III zákona o medzinárodnom súkromnom práve (rôzne ustanovenia) z roku 1995 [Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995]. Súdy Spojeného kráľovstva vykladajú tento zákon z roku 1995 tak, že stanovuje právo rozhodné pre podstatu sporu. Otázky, ktoré majú podľa anglického práva procesnú povahu, sa spravujú anglickým právom ako *lex fori*.

10. Pokiaľ ide o posúdenie náhrady škody, judikatúra a najmä rozhodnutie House of Lords vo veci Harding v Wealands [3] stanovuje, že:

a) podľa práva rozhodného pre podstatu sporu sa určí, ktoré „položky“ škody môžu byť predmetom náhrady, t. j. kategórie škody, za ktoré možno v zásade priznať náhradu škody;

b) posúdenie náhrady škody v prípade každej oprávnenej „položky“ škody je procesnou otázkou, ktorá sa spravuje anglickým právom ako *lex fori*.

II — Spor vo veci samej a perjudiciálne otázky

11. Dňa 29. augusta 2007 bol D. A. Homawoo pri prechádzaní cesty vo Francúzsku zrazený motorovým vozidlom. Pri nehode bol zranený. Vozidlo registrované vo Francúzsku

3 — [2007] 2 AC 1, [2006] UKHL 32.

v okamihu nehody viedla osoba poistená v GMF Assurances SA (ďalej len „GMF“).

12. Dňa 8. januára 2009 žalobca vo veci samej s bydliskom v Spojenom kráľovstve podal návrh na začatie konania o náhradu telesnej ujmy a ďalších škôd proti spoločnosti GMF na High Court of Justice podľa ustanovení článku 9 ods. 1 písm. b) a článku 11 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [4]. Spoločnosť GMF nespochybňuje svoju povinnosť odškodniť tohto žalobcu. Na druhej strane majú účastníci konania vo veci samej odlišný názor, pokiaľ ide o určenie práva rozhodného pre posúdenie uvedenej náhrady škody.

13. Nehoda sa stala 29. augusta 2007 a konanie pred High Court sa začalo 8. januára 2009. Podľa žalobcu tieto dva dátumy predchádzali 11. januáru 2009, na ktorý odkazuje článok 32 nariadenia Rím II, takže toto nariadenie sa neuplatní vo veci samej a posúdenie náhrady škody žalobcu vo veci samej sa musí riadiť anglickým právom ako *lex fori*. Podľa spoločnosti GMF nariadenie Rím II nadobudlo podľa článku 254 ods. 1 ES [5] účinnosť dvadsiatym dňom po dni jeho uverejnenia v *Úradnom vestníku Európskej únie*. [6] Vo veci samej však skutočnosť, ktorá viedla k vzniku škody, nastala až po tomto dátume. Na základe článku 4 a článku 15 písm. c) nariadenia Rím II preto musí byť posúdenie náhrady škody žalobcu uskutočnené podľa francúzskeho práva.

14. Vzhľadom na tieto rozdiely vo výklade týkajúce sa nadobudnutia účinnosti nariadenia Rím II High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa články 31 a 32 nariadenia Rím II v spojení s článkom 297 ZFEÚ [7] vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd

4 — Ú. v. ES L 12, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42. Ide o tieto ustanovenia: „Poistiteľa s bydliskom na území členského štátu možno žalovať… na území iného členského štátu, ak žalobu podal poistník, poistený alebo oprávnený z poistenia, na súdoch podľa miesta bydliska žalobcu“ [článok 9 ods. 1 písm. b)]; „Články 8, 9 a 10 sa uplatnia na konania začaté poškodeným proti poistiteľovi, ak sú takéto priame žaloby prípustné“ (článok 11 ods. 2).

5 — Článok 254 ods. 1 ES stanovuje, že „nariadenia, smernice a rozhodnutia prijaté v súlade s postupom podľa článku 251… sa uverejňujú v *Úradnom vestníku Európskej únie*. Nadobúdajú účinnosť v deň, ktorý je v nich stanovený alebo ak takýto deň nie je stanovený, v dvadsiaty deň po uverejnení“.

6 — Nariadenie Rím II bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* 31. júla 2007; dvadsiatym dňom od tohto uverejnenia bol 20. august 2007.

7 — Keďže k uverejneniu nariadenia Rím II došlo pred 1. decembrom 2009, teda pred dátumom účinnosti Lisabonskej zmluvy, výklad požadovaný vnútroštátnym súdom, pokiaľ ide o stanovené lehoty, sa v skutočnosti týka článku 254 ES, nezmeneného článkom 297 ods. 1 tretím pododsekom ZFEÚ.

má použiť toto nariadenie a najmä článok 15 písm. c) na prípad, v ktorom ku skutočnosti, ktorá spôsobila škodu, došlo 29. augusta 2007?

2. Má na odpoveď na otázku 1 vplyv niektorá z nasledujúcich okolností:

a) konanie o náhradu škody sa začalo 8. januára 2009;

b) vnútroštátny súd do 11. januára 2009 neurčil rozhodné právo?“

III — Konanie pred Súdnym dvorom

15. V konaní pred Súdnym dvorom predložili písomné pripomienky žalobca vo veci samej, spoločnosť GMF, vláda Spojeného kráľovstva a grécka vláda, ako aj Komisia.

16. Žalobca vo veci samej, spoločnosť GMF a Komisia predniesli svoje vyjadrenia na pojednávaní 14. júla 2011.

IV — Právna analýza

17. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka pôsobnosti *ratione temporis* nariadenia Rím II, ktorá je vymedzená v článkoch 31 a 32 nariadenia. Uvedený článok 31 iba uvádza, že nariadenie sa uplatní na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ku ktorým došlo „po nadobudnutí jeho účinnosti“. Článok 32 dodáva, že toto nariadenie „sa uplatňuje od 11. januára 2009 okrem článku 29, ktorý sa uplatňuje od 11. júla 2008“.

18. V konaní vo veci samej stoja proti sebe dve koncepcie. Podľa prvej, ktorú zastávajú spoločnosť GMF a grécka vláda, nestanovuje článok 31 dátum nadobudnutia účinnosti, takže tento dátum musí byť určený podľa článku 254 ods. 1 ES, to znamená, dvadsiatym dňom po uverejnení nariadenia Rím II, pričom toto nariadenie sa uplatňuje na skutočnosti, ktoré viedli k vzniku škody a ktoré nastali po 20. auguste 2007. Podľa druhej koncepcie, ktorú zastávajú žalobca vo veci samej, vláda Spojeného kráľovstva a Komisia, nadobudnutie účinnosti uvedené v článku 31 odkazuje v skutočnosti na dátum uplatnenia stanovený v nasledujúcom článku, to znamená 11. január 2009 – len článok 29 sa uplatňuje od 11.júla 2008; nariadenie Rím II sa uplatňuje na skutočnosti, ktoré viedli k vzniku škody a ktoré nastali po 11. januári 2009.

19. V niekoľkých úvodných pripomienkach uvediem obvyklé prípady rozlišovania medzi „nadobudnutím účinnosti“ a „dátumom

uplatnenia“ v nariadeniach Únie (A). Budem si klásť otázku, či odkaz na nadobudnutie účinnosti a na dátum uplatnenia, ktorý normotvorca použil v tomto nariadení, môže viesť k rozlišovaniu, aké z týchto prípadov vyplýva. Na účely odpovede na túto otázku po analýze prípravných prác nariadenia Rím II (B) preskúmam znenie článkov 31 a 32 (C), jeho všeobecnú štruktúru (D) a jeho ciele (E).

A — *Úvodné pripomienky o rozdiele medzi „nadobudnutím účinnosti“ a „dátumom uplatnenia“*

20. V niektorých nariadeniach Únie je dátum uplatnenia odlišný od dátumu nadobudnutia účinnosti. Je to tak napríklad v prípade nariadení, ktorými boli vytvorené prvé spoločné organizácie trhu. Pri týchto nariadeniach bolo cieľom rozlíšenia medzi „nadobudnutím účinnosti“ a „dátumom uplatnenia“ umožniť okamžité zriadenie nových orgánov vytvorených týmito nariadeniami – napríklad riadiacich výborov – a umožniť Komisii vypracovať vykonávacie dokumenty vyžadujúce stanovisko týchto nových orgánov. [8]

21. V oblasti súdnej spolupráce v občianskych veciach, do ktorej spadá nariadenie Rím II, normotvorca Únie tiež v mnohých nariadeniach odlišuje nadobudnutie účinnosti od uplatnenia. Prvé takéto nariadenie bolo nariadenie o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach [9], ktoré nadobudlo účinnosť 1. júla 2001, ale uplatňovalo sa až od 1. januára 2004, s výnimkou niektorých článkov, ktorých uplatnenie bolo stanovené na deň nadobudnutia účinnosti, teda 1. júla 2001. [10] Na základe týchto článkov mali členské štáty oznamovať Komisii určité informácie spresnené v nariadení. Komisia v spolupráci s výborom mala následne pripraviť a aktualizovať manuál obsahujúci uvedené informácie. [11] Časový úsek medzi dátumom nadobudnutia účinnosti a dátumom uplatnenia bol nevyhnutný na to, aby členské štáty a neskôr Komisia splnili niektoré úlohy, ktoré predchádzali uplatneniu nariadenia.

22. Normotvorca rozlišuje dátum nadobudnutia účinnosti a dátum uplatnenia v postupne prijímaných nariadeniach v rovnakej oblasti, pričom ponecháva dlhšie alebo kratšie lehoty medzi týmito dvoma dátumami, ktoré

8 — Pozri najmä nariadenie Rady (ES) č. 2100/94 z 27. júla 1994 o právach spoločenstva k odrodám rastlín (Ú. v. ES L 227, s. 1; Mim. vyd. 03/016, s. 390) a nariadenie Rady (EHS) č. 3330/91 zo 7. novembra 1991 o štatistike obchodovania s tovarom medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 316, s. 1; Mim. vyd. 02/004, s. 224).

9 — Nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 174, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 121).

10 — Pozri článok 24 nariadenia.

11 — Pozri článok 19 nariadenia.

členským štátom umožňujú prijať prípadné zmeny ich vnútroštátneho práva pred tým, ako oznámia Komisii spresnené požadované informácie v dotknutom právnom predpise. Tieto informácie sú následne sprístupnené verejnosti, všeobecne prostredníctvom uverejnenia v *Úradnom vestníku Európskej únie*. [12] V prípade nariadenia Rím II by výklad, že článok 31 stanovuje dátum nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia na 20. augusta 2007, zatiaľ čo dátum uplatnenia je 11. januára 2009, s výnimkou článku 29, ktorý sa uplatní od 11. júla 2008, mal ďalšie neobvyklé dôsledky.

23. Uplatenie nariadenia Rím II k 11. januáru 2009 na skutočnosti, ktoré viedli k škode a ktoré nastali po 20. auguste 2007, by znamenalo, že zostáva obdobie skoro 17 mesiacov, počas ktorého by skutočnosti, ktoré viedli k škode, podliehali právnemu režimu zavedenému týmto nariadením bez toho, aby sa na ne mohlo toto nariadenie uplatniť. Takéto uplatnenie, podľa ktorého je právny režim nariadenia Rím II v určitej miere uplatniteľný bez toho, aby sa mohol uplatňovať, nemá v oblasti súdnej spolupráce v občianskych veciach obdoby. [13] Dvojča nariadenia Rím II, ktoré obsahuje kolízne normy v oblasti zmluvných záväzkov, síce rozlišuje medzi dátumom nadobudnutia účinnosti a dátumom uplatnenia, ale spresňuje, že sa uplatňuje na zmluvy uzavreté po dátume, keď je uplatniteľné. [14]

24. Vzhľadom na neobvyklé dôsledky prípadného rozlišovania medzi „nadobudnutím účinnosti“ v článku 31 a „dátumom uplatnenia“ v článku 32 spočívajúce v tom, že by sa nariadenie Rím II od 11. januára 2009 uplatnilo na skutočnosti, ktoré viedli k škode

12 — Pozri nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. ES L 338, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243) (článok 72); nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky (Ú. v. EÚ L 143, s. 15; Mim. vyd. 19/007, s. 38) (článok 33); nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze (Ú. v. EÚ L 399, s. 1) (článok 33); nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (Ú. v. EÚ L 199, s. 1) (článok 29); nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch (doručovanie písomností) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 (Ú. v. EÚ L 324, s. 79) (článok 26); nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, s. 6, ďalej len „nariadenie Rím I“) (článok 29); nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, s. 1) (článok 76), ako aj nariadenie Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku (Ú. v. EÚ L 343, s. 10) (článok 21).

13 — Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky, uvádza, že sa uplatňuje „na rozhodnutia vydané, súdne zmiery schválené alebo uzavreté a dokumenty úradne vyhotovené alebo zaregistrované ako verejné listiny po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia“ (článok 26); avšak, ako uvádza Komisia v jej písomných pripomienkach, normotvorca prostredníctvom týchto ustanovení vymedzuje rozhodnutia, zmiery a verejné listiny, ktoré môžu byť osvedčené ako európsky exekučný titul, a nemá dopad na pôsobnosť *ratione temporis* tohto nariadenia, ktoré obsahuje procesnoprávne normy.

14 — Článok 28 nariadenia Rím I.

a ktoré nastali po 20. auguste 2007, je vhodné uskutočniť analýzu prípravných prác, aby sa overilo, či môžu vyjasniť, že takéto dôsledky boli úmyslom normotvorcu.

B — *O prípravných prácach na nariadení Rím II*

25. Komisia predložila 22. júla 2003 návrh nariadenia o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky. [15] Tento návrh obsahoval jediný článok týkajúci sa jeho časovej pôsobnosti, nazvaný „Nadobudnutie účinnosti a časové uplatnenie“, podľa ktorého „toto nariadenie nadobúda účinnosť 1. januára 2005. Nariadenie sa použije na mimozmluvné záväzky vyplývajúce zo skutočností, ktoré nastali po nadobudnutí jeho účinnosti“ [16].

26. Počas rokovaní, ktoré sa uskutočnili v rámci Rady Európskej únie, švédska delegácia uviedla, že na uplatnenie tohto nariadenia bude nevyhnutné uskutočniť zmeny v švédskom právnom poriadku, pričom na uskutočnenie takýchto zmien budú potrebné aspoň dva roky. Z tohto dôvodu navrhla nahradiť formuláciu „nadobúda účinnosť 1. januára 2005“ formuláciou „nadobúda účinnosť najneskôr dva roky po jeho prijatí“ [17]. Tento návrh bol podporený nemeckou delegáciou. [18] Holandská delegácia tiež navrhla ponechať dostatočný časový úsek na prijatie nevyhnutných ustanovení pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia. [19] Zásahy týchto delegácií sú teda prejavom vôle odložiť nadobudnutie účinnosti nariadenia Rím II.

27. Súčasne sa 22. decembra 2005 navrhlo [20] pripraviť dva rozdielne články, prvý nazvaný „Časové uplatnenie“, druhý nazvaný „Nadobudnutie účinnosti“, pričom tým bola existujúca formulácia s niekoľkými zmenami rozdelená do dvoch článkov. Tieto články zneli takto:

Článok 27

„Časové uplatnenie. Toto nariadenie sa uplatní na škodu alebo ujmu, ku ktorým dôjde po nadobudnutí jeho účinnosti.

Článok 27a

–Nadobudnutie účinnosti. Toto nariadenie nadobúda účinnosť…“

15 — KOM(2003) 427 v konečnom znení.

16 — Článok 27.

17 — Dokument 9009/04 ADD 8 z 18. mája 2004, JUSTCIV 71 CODEC 645, s. 34.

18 — Dokument 9009/04 ADD 11 z 24. mája 2004 (07.06) (OR. de), JUSTCIV 71 CODEC 645, s. 19.

19 — Dokument 9009/04 ADD 16 z 28. mája 2004, JUSTCIV 71 CODEC 645, s. 6.

20 — Dokument 16027/05 z 22. decembra 2005, JUSTCIV 245 CODEC 1218, s. 22.

28. Tento návrh nebol prevzatý do zmeneného návrhu Komisie, ktorý bol predložený 21. februára 2006 [21]. Dátum „1. januára 2005“ bol vypustený, ale zvyšok formulácie zostal nezmenený. Preto článok týkajúci sa časového uplatnenia stanovoval, že „toto nariadenie nadobúda účinnosť 1. januára 2005. … Nariadenie sa použije na mimozmluvné záväzky vyplývajúce zo skutočností, ktoré nastali po nadobudnutí jeho účinnosti“ [22].

29. Návrh rozdeliť časovú pôsobnosť nariadenia Rím II do dvoch článkov bol znovu predložený 16. marca 2006 [23] s trochu odlišným znením článkov. Prvý článok uvádzal, že „toto nariadenie sa uplatní na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu…, ku ktorým došlo po nadobudnutí jeho účinnosti“ [24]. V druhom článku bola navrhnutá táto formulácia: nariadenie Rím II „nadobúda účinnosť [9 mesiacov po jeho prijatí]“ a „sa uplatňuje po uplynutí [15 mesiacov po jeho prijatí] s výnimkou [terajšieho článku 29]“ [25]. Nadobudnutie účinnosti nariadenia Rím II by teda malo nastať 9 mesiacov po prijatí tohto nariadenia, k dátumu uplatnenia terajšieho článku 29.

30. Je málo pravdepodobné, že si bol normotvorca plne vedomý skutočnosti, že znenie uvedených dvoch článkov po tejto zmene formulácie bude viesť k tomu, že v skutočnosti sa nariadenie Rím II bude uplatňovať na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali po dátume uplatnenia článku 29, ktorý sa zhoduje s nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia. Dôkazom toho je skutočnosť, že takýto výklad pôsobnosti *ratione temporis* nariadenia Rím II, podľa ktorého vzhľadom na konečné znenie nariadenia sa toto nariadenie uplatní od 11. januára 2008 na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali po 11. júli 2008, nezastáva žiadny z účastníkov konania vo veci samej. Použitím pojmu „nadobudnutie účinnosti“ v prvom z týchto dvoch článkov normotvorca v skutočnosti len prevzal formuláciu z predchádzajúcich verzií bez toho, aby uskutočnil vecné zmeny, ktoré z toho vyplývajú.

31. Pracovná poznámka z 3. mája 2006 stanovuje, že viaceré delegácie sa po stretnutí z 27. a 28. marca 2006 domnievali, že rozlišovanie medzi dátumom nadobudnutia účinnosti a dátumom uplatnenia bude viesť k nejasnostiam. [26] V záujme zjednodušenia bola v ďalšej verzii z 10. apríla 2006 [27] prvá veta druhého článku vypustená. Druhý článok, naďalej nazvaný „Nadobudnutie účinnosti“, jednoducho uvádzal, že „… nariadenie sa uplatňuje po

21 — KOM(2006) 83 v konečnom znení.

22 — Článok 27.

23 — Dokument 7432/06 zo 16. marca 2006, JUSTCIV 62 CODEC 247, s. 20.

24 — Článok 27.

25 — Článok 27a.

26 — Dokument 7709/06 z 3. mája 2006, JUSTCIV 79 CODEC 277, s. 6.

27 — Dokument 7929/06 z 10. apríla 2006, JUSTCIV 85 CODEC 296, s. 21.

uplynutí [18 mesiacov po jeho prijatí] s výnimkou [terajšieho článku 29], ktorý sa uplatňuje po uplynutí [12 mesiacov po jeho prijatí]“ [28]. V nasledujúcej verzii z 21. apríla 2006 [29] dostal tento druhý článok konečnú podobu, pričom bol zmenený jeho názov na „Dátum uplatnenia“.

32. Zdá sa, že tieto následné zmeny treba považovať skôr za formálne než vecné zmeny nariadenia Rím II. Úmyslom normotvorcu teda bolo, aby počas celého prijímacieho procesu uvedeného nariadenia bol pojem nadobudnutie účinnosti v článku 31 naviazaný na pojem dátum uplatnenia v článku 32 nariadenia Rím II bez toho, aby sa zaoberal ťažkosťami vyplývajúcimi z existencie dvoch dátumov uplatnenia.

33. Takýto úmysel je potvrdený takmer úplnou neexistenciou diskusie o tomto bode pri vyjednávaniach až do prijatia nariadenia Rím II dňa 11. júla 2007. Z uverejnených dokumentov vyplýva, že len stretnutie z 27. a 28. marca 2006 sa týkalo nejasnosti vyplývajúcej z rozlišovania medzi dátumom uplatnenia a dátumom nadobudnutia účinnosti. [30] Predsedníctvo pri tejto príležitosti uviedlo, že k rozlišovaniu došlo z dôvodu záväzkov, ktoré museli členské štáty s odkazom na oznámenie o medzinárodných dohodách uvedené v článku 29 splniť pred uplatnením nariadenia Rím II. Týmto spôsobom predsedníctvo len potvrdilo, prečo sa jeden z článkov nariadenia Rím II uplatní skôr. Žiadnym spôsobom sa nezaoberalo ešte skorším dátumom nadobudnutia účinnosti nariadenia Rím II alebo uplatnením tohto nariadenia na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali pred dátumom uplatnenia nariadenia 11. januára 2009.

34. Preto z prípravných prác, ktoré viedli k prijatiu článkov 31 a 32 nariadenia Rím II, vyplýva, že normotvorca nepreukázal jasný úmysel v prospech uplatnenia tohto nariadenia na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali pred dátumom uplatnenia nariadenia 11. januára 2009. Aby bolo možné dotknuté články vykladať týmto spôsobom, treba pozorne overiť, či ho možno podporiť jazykovým výkladom vyplývajúcim z uvedených prípravných prác, ako aj preskúmaním všeobecnej štruktúry a cieľov nariadenia Rím II.

C — *O článkoch 31 a 32*

35. Článok 32 nariadenia Rím II uvádza, že „toto nariadenie sa uplatňuje od 11. januára 2009 okrem článku 29, ktorý sa uplatňuje od

28 — Článok 27a.

29 — Dokument 8417/06 z 21. apríla 2006, JUSTCIV 104 CODEC 350, s. 21.

30 — Dokument 7709/06 z 3. mája 2006.

11. júla 2008“. Článok 31 spresňuje, že nariadenie Rím II sa uplatní na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ku ktorým došlo „po nadobudnutí jeho účinnosti“.

36. Podľa spoločnosti GMF sú pojmy nadobudnutie účinnosti a uplatnenie, ako aj rozdiel medzi nimi normotvorcovi Únie dobre známe. Sú vysvetlené v spoločnom praktickom sprievodcovi Európskeho parlamentu, Rady a Komisie pre osoby podieľajúce sa na koncipovaní právnych predpisov v inštitúciách Spoločenstva [*neoficiálny preklad*] [31]. Toto tvrdenie treba spresniť. Články 20.10 a nasl. tohto sprievodcu uvádzajú možnosť „odloženého uplatnenia nariadení“ tým, že výslovne uvádzajú, že „niekedy sa rozlišuje medzi nadobudnutím účinnosti nariadenia a uplatnením režimu zavedeného nariadením, ktoré je odložené na viac či menej vzdialený dátum“. Rozdiel medzi týmito dvoma pojmami však nie je vysvetlený. Článok 20.10 jednoducho odkazuje na nariadenia, ktorými sa vytvárajú spoločné organizácie trhu, pričom vysvetľuje cieľ rozlišovania medzi dátumom nadobudnutia účinnosti a dátumom uplatnenia týchto nariadení. Cieľ tohto druhu, sledovaný v špecifickom rámci nariadení týkajúcich sa určených odvetví, nie je cieľom sledovaným v rámci nariadenia Rím II, ktorý stanovuje dátum nadobudnutia účinnosti uvedený v článku 31 na 20. augusta 2007, zatiaľ čo nariadenie sa uplatňuje od 11. januára 2009. Preto je možné zo spoločného praktického sprievodcu Európskeho parlamentu, Rady a Komisie vyvodiť jediný príklad rozlišovania medzi nadobudnutím účinnosti a uplatnením nástroja vytvoreného pre špecifický účel. Tento konkrétny príklad neumožňuje všeobecne potvrdiť, že rozdiel medzi pojmami nadobudnutie účinnosti a uplatnenie je normotvorcovi Únie dobre známy.

37. Okrem toho, zatiaľ čo článok 31 hovorí špecificky o „nadobudnutí účinnosti“ a článok 32 o „dátume uplatnenia“, väčší význam má spoločný výklad ich ustanovení, keďže prvý uvedený článok sa nazýva „Časové uplatnenie“ a druhý „Dátum uplatnenia“. Tento výklad preukazuje, že v nariadení Rím II sa pojmy nadobudnutie účinnosti a uplatnenie používajú nepresne a že sa vzájomne zamieňajú. To má za následok, že sa nemožno stotožniť s tvrdením predloženým spoločnosťou GMF a gréckou vládou, podľa ktorého článok 31 má byť doplnený ustanovením uvedeným v poslednej vete článku 254 ods. 1 ES, podľa ktorého „nariadenia nadobúdajú účinnosť v deň, ktorý je v nich stanovený alebo ak takýto deň nie je stanovený, v dvadsiaty deň po uverejnení“.

31 — Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev, Luxemburg, 2003.

38. Neexistencia jasného rozlíšenia medzi dvoma pojmami vedúca k ich zamieňaniu v nariadení Rím II je potvrdená skutočnosťou, že vo veľkej väčšine ďalších nástrojov prijatých v oblasti súdnej spolupráce v občianskych veciach články nazvané „Nadobudnutie účinnosti" obsahujú formuláciu „sa uplatňuje" alebo „je uplatňovaný" [32].

39. Táto neexistencia jednoznačného rozlíšenia medzi dvoma pojmami je ďalej potvrdená rozdielmi v prekladoch nariadenia Rím II. V španielskej, holandskej a rumunskej verzii sa článok 32 nazýva „Nadobudnutie účinnosti" [33] a nie „Dátum uplatnenia". V týchto troch verziách nie je pochýb o tom, že nadobudnutie účinnosti tohto nariadenia musí byť stanovené na 11. januára 2009, s výnimkou článku 29, ktorý nadobudol účinnosť 11. júla 2008. Súdny dvor jasne uviedol, že „nezohľadňovanie dvoch jazykových verzií… by bolo v rozpore s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora, podľa ktorej nevyhnutnosť jednotného výkladu právnej úpravy Spoločenstva vylučuje, aby bolo znenie ustanovenia posudzované samostatne, a naopak, vyžaduje jeho výklad a použitie s prihliadnutím na znenia vyhotovené v ostatných úradných jazykoch (pozri najmä rozsudok z 12. júla 1979, Koschniske, 9/79, Zb. s. 2717, bod 6). Napokon všetky jazykové verzie musia byť v zásade považované za rovnocenné a túto zásadu nie je možné meniť podľa počtu obyvateľov členského štátu, ktorí daný jazyk používajú" [34]. To, čo platí pre dve jazykové verzie, platí *a fortiori* pre tri.

D — *O všeobecnej štruktúre nariadenia Rím II*

40. Pri skúmaní všeobecnej štruktúry nariadenia Rím II treba vychádzať zo skutočnosti, že ustanovenia tohto nariadenia, ktoré predchádzajú článkom 31 a 32, neobsahujú prvok týkajúci sa uplatnenia tohto nariadenia na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali pred 11. januárom 2009. Analýza týchto ustanovení umožňuje výlučne pochopiť voľbu normotvorcu rozlišovať uplatnenie tohto nariadenia k 11. januáru 2009, s výnimkou

32 — Nariadenie č. 1206/2001 (článok 24); nariadenie č. 2201/2003 (článok 72); nariadenie č. 805/2004 (článok 33); nariadenie č. 1896/2006 (článok 33); nariadenie č. 861/2007 (článok 29); nariadenie č. 1393/2007 (článok 26) a nariadenie č. 4/2009 (článok 76); v týchto predpisoch sa zamieňaniu predišlo, lebo normotvorca presne uvádza nadobudnutie účinnosti a dátum uplatnenia presným dátumom alebo výslovným odkazom na uverejnenie v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

33 — Článok 32 je nazvaný takto: v španielskej verzii „Entrada en vigor", v holandskej verzii „Inwerkingtreding" a v rumunskej verzii „Data intrării în vigoare".

34 — Rozsudok z 2. apríla 1998, EMU Tabac a i., C-296/95, Zb. s. I-1605, bod 36.

článku 29, ktorý sa uplatní od 11. júla 2008, zatiaľ čo nariadenie bolo prijaté 11. júla 2007.

41. Ako to správne vysvetlila sama spoločnosť GMF vo svojich písomných pripomienkach a počas pojednávania, dôvod, ktorý viedol normotvorcu k stanoveniu dvoch dátumov uplatnenia, spočíva v článkoch 28 a 29 nariadenia Rím II. Pred uplatnením tohto nariadenia je nevyhnutné mať možnosť oboznámiť sa s medzinárodnými dohovormi, ktoré upravujú kolízne normy v oblasti mimozmluvných záväzkov, ktorých zmluvnou stranou je jeden alebo viac členských štátov. Takýto dôsledok vyplýva z článku 28, podľa ktorého týmto nariadením nie je dotknuté uplatnenie uvedených medzinárodných dohovorov.

42. Článok 29 stanovuje, že členské štáty do 11. júla 2008 oznámia Komisii uvedené dohovory. Komisia uverejní zoznam týchto dohovorov v *Úradnom vestníku Európskej únie* v lehote šesť mesiacov od prijatia oznámenia. Keďže zoznam dohovorov musí byť zostavený a uverejnený najneskôr 11. januára 2009, je to dôvod, pre ktorý sa nariadenie Rím II uplatňuje od tohto dátumu.

43. Podľa spoločnosti GMF nariadenie Rím II musí byť nevyhnutne účinné v okamihu uplatnenia článku 29 stanovenom na 11. júla 2008. Spoločnosť GMF z toho vyvodzuje záver, že nariadenie Rím II sa uplatňuje na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali pred 11. januárom 2009. Toto tvrdenie nemôže uspieť, lebo z článku 32 jasne vyplýva, že uplatnenie článku 29 musí byť oddelené od uplatnenia ďalších ustanovení nariadenia Rím II. Ak by sa nadobudnutie účinnosti nariadenia Rím II dňa 11. júla 2008 zhodovalo s jeho uplatnením na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali po tomto dátume, na tieto skutočnosti by sa vzťahovali ustanovenia nariadenia Rím II už od 11. júla 2008, aj keby uplatnenie týchto ustanovení bolo odložené na neskorší dátum. V prípade takejto situácie by tieto ustanovenia boli uplatniteľné pred dátumom výslovne na tento účel uvedeným normotvorcom, to znamená pred 11. januárom 2009.

44. Ako uvádza Komisia na príklade nariadenia Brusel IIa, ak normotvorca Únie v oblasti súdnej spolupráce v občianskych veciach stanoví uplatnenie niektorých článkov nariadenia tak, že sa zhoduje s nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia [35], účinky týchto článkov vyplývajú z tohto skôr určeného dátumu uplatnenia a nie z nadobudnutia účinnosti nariadenia ako takého. Preto sa stiera rozdiel medzi pojmami nadobudnutie účinnosti a uplatnenie.

35 — Pozri nariadenia č. 1206/2001, 2201/2003 a 805/2004.

45. Analýza ustanovení predchádzajúcich články 31 a 32 jasne preukazuje vôľu normotvorcu Únie odložiť dátum uplatnenia nariadenia Rím II, aby sa zaistilo uverejnenie medzinárodných dohovorov, ktoré upravujú kolízne normy v oblasti mimozmluvných záväzkov, ktorých zmluvnou stranou je jeden alebo viac členských štátov. Žiadna informácia nie je naopak uvedená, pokiaľ ide o prípadné uplatnenie nariadenia na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali pred 11. januárom 2009, alebo pokiaľ ide o prípadné rozlišovanie medzi dátumom nadobudnutia účinnosti uvedeným v článku 31 a dátumom uplatnenia v článku 32.

46. Konštatovanie, ku ktorému som dospel v predchádzajúcom bode, nemôže byť spochybnené doložkou o preskúmaní uvedenou v článku 30 nariadenia Rím II, ktorá stanovuje predloženie správy týkajúcej sa uplatňovania tohto nariadenia „najneskôr do 20. augusta 2011“. Stanovenie tejto lehoty neznamená, že nariadenie Rím II nadobudlo účinnosť o štyri roky skôr, teda 20. augusta 2007. Tento článok totiž neuvádza dátum nadobudnutia účinnosti. Posledný návrh predmetného nariadenia schválený zmierovacím výborom 22. júna 2007 okrem toho neuvádza žiadny dátum a necháva prázdne miesto na vyplnenie. [36] Je to tak aj v poslednom dokumente Európskeho parlamentu a Rady z 11. júla 2007, teda zo dňa prijatia nariadenia. [37] Konkrétne dátum „20. augusta 2011“ vyplýva z neskoršieho doplnenia a žiadna skutočnosť neumožňuje viazať tento dátum na text nadobudnutia účinnosti v článku 31.

E — *O cieľoch nariadenia Rím II*

47. Podľa odôvodnení č. 6, 13, 14 a 16 nariadenia Rím II sú cieľmi tohto nariadenia predovšetkým posilnenie predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a právnej istoty, ako aj predchádzanie rizík narušenia hospodárskej súťaže, ktoré môžu vyplynúť z uplatnenia nejednotných pravidiel.

48. Uplatnenie nariadenia Rím II od 11. januára 2009 na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali po 20. auguste 2007, by viedlo k neurčitosti okamihu uplatnenia tohto nariadenia. Táto neistota vyplýva jasne z pripomienok, ktoré účastníci konania predložili k tejto hypotéze. Žalobca vo veci samej sa domnieva, že uplatnenie nariadenia Rím II musí byť stanovené vo vzťahu k súdnym konaniam začatým od 11. januára 2009 vrátane. Grécka vláda sa dovoláva zásady *iura novit curia*

36 — Dokument PE-CONS 3619/07 z 22. júna 2007, JUSTCIV 140 CODEC 528, s. 31.

37 — Dokument PE-CONS 3619/3/07 REV 3 z 11. júla 2007, JUSTCIV 140 CODEC 528, s. 31.

a domnieva sa, že súd, ktorý začal konanie, použije na vec právo rozhodné v okamihu, keď rozhoduje: od 11. januára 2009 by sa teda nariadenie Rím II mohlo uplatniť počas celého súdneho konania, od podania žaloby až do vyhlásenia konečného rozhodnutia. Komisia potvrdzuje túto neistotu a za seba uvádza, že pokiaľ ide o uplatnenie nariadenia Rím II na skoršie skutočnosti, môžu byť uplatnené tri kritériá: začatie konania, určenie rozhodného práva súdom a vyhlásenie rozsudku.

49. Z vyššie uvedeného jasne vyplýva, že ak sa má nariadenie Rím II uplatniť na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali po 20. auguste 2007, bolo by nemožné presne určiť vo všetkých členských štátoch okamih uplatnenia tohto nariadenia od 11. januára 2009, čo by viedlo nevyhnutne k rozdielnym riešeniam v rámci Európskej únie.

50. Na účely jednotného uplatnenia nariadenia Rím II vo všetkých členských štátoch, v súlade s požiadavkami uvedenými v odôvodneniach č. 6, 13, 14 a 16 tohto nariadenia, je nutné uplatniť nariadenie Rím II na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré vznikli po dátume jeho uplatnenia.

51. V prípade, že by Súdny dvor s takýmto postojom nesúhlasil, pričom by uprednostňoval jedno z kritérií predložených účastníkmi konania, teda začatie konania, určenie rozhodného práva súdom a vyhlásenie rozsudku, muselo by sa jasne vysvetliť, ako sa nariadenie Rím II uplatní na prebiehajúce konania, a na účely presnejšieho stanovenia uplatnenia nariadenia Rím II na skutočnosti, ktoré nastali skôr, predložím niekoľko úvah, pričom zdôrazňujem, že žiadne kritérium neumožňuje dosiahnuť uspokojivý výsledok v súlade s cieľmi nariadenia.

52. Po prvé vzhľadom na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali v období od 20. augusta 2007 do 10. januára 2009, by sa rozhodné právo líšilo podľa toho, či začatie konania, určenie rozhodného práva alebo vyhlásenie rozsudku – podľa zvoleného kritéria – nastalo pred 11. januárom 2009, alebo po ňom. Kolízne normy rôznych právnych poriadkov by sa tiež uplatnili na civilné delikty, ktoré nastali počas toho istého obdobia. Takáto situácia by bola zvlášť problematická, ak by viac navrhovateľov bolo zranených pri jednej nehode. Ich prípadné nároky by sa mohli riadiť rôznymi právnymi

poriadkami podľa toho, či začatie konania, určenie rozhodného práva alebo vyhlásenie rozsudku nastalo pred 11. januárom 2009, alebo po ňom. Vnútroštátny súd predovšetkým pripomína, že začatie súdneho konania a stanovenie dátumu pojednávania môžu byť predmetom taktickej manipulácie zo strany účastníkov konania. Pokiaľ ide o obdobie od 20. augusta 2007 do 10. januára 2009, voľba akéhokoľvek kritéria by bola v rozpore s cieľmi nariadenia.

53. Po druhé a nad rámec tohto prechodného obdobia, ak by sa Súdny dvor rozhodol pre jedno z týchto kritérií a uplatnenie nariadenia Rím II by teda záviselo od vedenia súdneho konania, ako to uviedla vláda Spojeného kráľovstva vo svojich písomných pripomienkach, nič by nebránilo tomu, aby sa skorší právny poriadok uplatnil na prípady, ktoré riešia strany bez toho, aby sa obrátili na súd, keďže nedošlo k podaniu na žiadny súd. Strany sa často snažia dosiahnuť dohodu pred tým, ako sa obrátia na súd, čo uvádza vnútroštátny súd a vláda Spojeného kráľovstva, pričom sa domnievajú, že procesné normy uplatniteľné v Anglicku a vo Walese v občianskych veciach podporujú tento postup, ktorý umožňuje minimalizovať náklady riešenia sporov a všeobecne prispieva k riadnemu výkonu spravodlivosti. [38] Na situáciu účastníkov konania by sa do prípadného zásahu súdu mohla vzťahovať predchádzajúca úprava medzinárodného práva súkromného. Bolo by v rozpore s cieľmi nariadenia Rím II, aby sa účastníci konania, ktorí využili možnosť mediácie, obávali zmeny rozhodného práva s prípadným neskorším podaním žaloby na súde.

54. Vzhľadom na obsah článkov 31 a 32, ako aj všeobecnú štruktúru a ciele nariadenia Rím II sa jasne zdá, že toto nariadenie sa má vykladať v tom zmysle, že sa uplatní na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali 11. januára 2009 alebo neskoršie. Nie je preto potrebné odpovedať na druhú otázku položenú vnútroštátnym súdom, ktorá sa týka vplyvu dátumu začatia konania alebo určenia rozhodného práva na uplatnenie nariadenia Rím II.

38 — Vnútroštátny súd odkazuje na protokol týkajúci sa konania pred podaním žaloby v oblasti náhrady škody („Pre-action Protocol for Personal Injury Claims"), ktorý je k dispozícii v *Civil Procedure Rules*, časť „Pre-Action Protocols".

V — Návrh

55. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem Súdnemu dvoru, aby zodpovedal prejudiciálne otázky, ktoré predložil High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, takto:

„1. Články 31 a 32 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II) v spojení s článkom 254 ES sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd nesmie použiť nariadenie Rím II, a najmä článok 15 písm. c) tohto nariadenia, na prípad, v ktorom ku skutočnosti, ktorá spôsobila škodu, došlo 29. augusta 2007. Nariadenie č. 864/2007 sa uplatňuje len na skutočnosti, ktoré spôsobili škodu a ktoré nastali 11. januára 2009 alebo neskoršie.

2. So zreteľom na odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku nie je potrebné odpovedať na druhú prejudiciálnu otázku."